

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w dniu 23 października 2024 r. na posiedzeniu bez udziału stron
w sprawie zażaleń oskarżycielki prywatnej B.P.:

- na zarządzenie Przewodniczącego XI Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu
Okręgowego w Lublinie z dnia 13 marca 2024 r., w sprawie o sygn. akt XI Ka
169/23, o odmowie przyjęcia kasacji od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia
23 maja 2023 r., wobec nieuzupełnienia jej braku w terminie,
- oraz na zarządzenie Przewodniczącego XI Wydziału Karnego Odwoławczego
Sądu

Okręgowego w Lublinie z dnia 13 marca 2024 r., w sprawie o sygn. akt XI Ka
169/23, o uznaniu na podstawie art. 122 § 1 k.p.k. wniosku o przywrócenie terminu
do wniesienia kasacji za bezskuteczny,
na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

utrzymać w mocy zaskarżone zarządzenia.

Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim wyrokiem z dnia 3 stycznia 2023 r., w
sprawie II K 524/21, uniewinnił K.J., P.Ł., K.O. i P.W. od popełnienia czynu z art.
216 k.k., zarzucanego im przez oskarżycielkę prywatną B.P..

Wyrok ten, po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez oskarżycielkę
prywatną i jej pełnomocnika, został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego
w Lublinie w dniu 23 maja 2023 r., sygn. akt XI Ka 169/23 (k. 355).

Zarządzeniem z dnia 5 lipca 2023 r. uwzględniono wniosek B.P. i wyznaczono jej obrońcę z urzędu w postępowaniu kasacyjnym w osobie adwokata T.K., celem ewentualnego sporządzenia i podpisania kasacji, albo poinformowania na piśmie sądu, że nie stwierdził podstaw do wniesienia kasacji. W dniu 12 lipca 2023 r. wyznaczony obrońca złożył do Sądu Okręgowego w Lublinie opinię o braku podstaw do złożenia w niniejszej sprawie kasacji od wyroku Sądu odwoławczego. Zarządzeniem z dnia 2 sierpnia 2023 r. poinformowano oskarżycielkę prywatną o treści w/w opinii obrońcy. Nadto pouczone ją, że odmowa sporządzenia kasacji przez wyznaczonego z urzędu pełnomocnika nie stanowi podstawy do żądania wyznaczenia kolejnego adwokata z urzędu, a także, iż przysługuje jej prawo ustanowienia pełnomocnika z wyboru celem wniesienia kasacji, przy czym 30 - dniowy termin do wniesienia kasacji biegnie z następnym dniem od dnia doręczenia przedmiotowego pisma.

Mimo powyższego pouczenia, w dniu 9 sierpnia 2023 r. (data wpływu, k. 410 - 411) B.P. wniosła osobiście sporządzoną kasację. W tej sytuacji została wezwana do uzupełnienia braku formalnego kasacji poprzez jej sporządzenie i podpisanie przez adwokata lub radcę prawnego (k. 413). Wezwanie to otrzymała w dniu 21 sierpnia 2023 r. i złożyła wniosek o ustanowienie jej innego pełnomocnika z urzędu celem sporządzenia i podpisania kasacji (k. 415). Wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu nie uwzględnił Sąd Okręgowy postanowieniem wydanym w dniu 6 września 2023 r. (k. 418). Wskazanego braku B.P. nie uzupełniła, złożyła natomiast wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej oraz przyznanie jej adwokata z urzędu do sporządzenia i złożenia kasacji (k. 435).

Zarządzeniem z dnia 13 marca 2024 r. Przewodniczący XI Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Lublinie, w sprawie o sygn. akt XI Ka 169/23, odmówił przyjęcia osobistej kasacji oskarżycielki prywatnej B.P. od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 23 maja 2023 r., wobec nieuzupełnienia jej braku formalnego w terminie. Wskazał, że nieuzupełnienie tego braku i sporządzenie osobiście przez oskarżycielkę prywatną kasacji, objętej z woli ustawodawcy „przymusem adwokackim” powoduje, iż nie odpowiada ona wymogom, o jakich mowa w art. 526 § 2 k.p.k., a tym samym jej przyjęcie jest niedopuszczalne.

Zarządzeniem noszącym datę tego samego dnia, Przewodniczący XI Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Lublinie zarządził na podstawie art. 122 § 1 k.p.k. uznanie wniosku B. P. o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji za bezskuteczny. Na uzasadnienie podniósł, że w niniejszej sprawie przedmiotowy wniosek złożony został przez oskarżycielkę prywatną po upływie ośmiu miesięcy od wydania wyroku przez Sąd Okręgowy w Lublinie w sprawie o sygn. akt XI Ka 169/23, i po prawie pół roku od momentu otrzymania przez nią stanowiska pełnomocnika z urzędu w postaci opinii o braku podstaw do sporządzenia kasacji, z zakreślonym jej przez sąd ustawowym terminem 30 dni do ewentualnego złożenia kasacji sporządzonej i podpisanej przez adwokata lub radcę prawnego ustanowionego z wyboru (k. 398, 400, 402, 409). Nadto, wnioskodawczyni nie powołała się na przyczyny od niej niezależne, które uniemożliwiały jej dotrzymanie terminu do wniesienia kasacji. Nie wykazała więc, że ustanie przeszkody uniemożliwiającej jej wcześniejsze złożenie wniosku nastąpiło w terminie określonym w art. 126 § 1 k.p.k., skoro z treści pisma wynika, iż upatruje jej w niezłożeniu kasacji przez wyznaczonego z urzędu pełnomocnika i sporządzeniu opinii o braku podstaw do jej wniesienia.

Na oba te zarządzenia zażalenia złożyła osobiście B.P. podnosząc, że jej wniosek był procedowany przez sędziego, który już w tej kwestii zajmował swoje stanowisko i rozstrzygał kwestie w nim poruszone. Zarzuciła również „podzielenie jednego wniosku na trzy odrębne sprawy powodując, że wniosek ten traci sens w przełożeniu na przepisy kodeksu karnego”, a także „manipulowanie przepisami na niekorzyść wnioskujących” i „naruszenie Konstytucji i jej praw”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenia skarżącej nie zasługiwały na uwzględnienie. Przypomnieć trzeba, że kasacja, dla swojej prawnej skuteczności, musi być sporządzona i podpisana przez adwokata lub przez radcę prawnego.

Oskarżycielce prywatnej B.P. został wyznaczony pełnomocnik z urzędu do sporządzenia i podpisania kasacji – jednak sporządził opinię o braku podstaw do jej wniesienia. Nie zlikwidowało to jednak istnienia przymusu adwokacko-radcowskiego. Zgodnie z art. 526 § 2 k.p.k., jeżeli kasacja nie pochodzi od

prokuratora, Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich albo Rzecznika Praw Dziecka, powinna być sporządzona i podpisana przez adwokata lub radcę prawnego.

Wyznaczony w sprawie obrońca z urzędu nie jest ustanowiony po to, aby sporządził kasację zgodnie z wolą strony, ale w tym celu, aby dokonał oceny akt sprawy pod kątem istnienia podstaw do wniesienia kasacji. Nie jest zatem wyznaczany do wypełniania woli strony procesowej, ale do dokonywania ocen prawnych, niezależnie od tego jakie stanowisko w tym zakresie zajmuje strona. Pełnomocnik z urzędu jest całkowicie autonomiczny co do oceny ewentualnych podstaw sporządzenia kasacji, a sąd nie może go przymusić do wywiedzenia kasacji na korzyść strony, jeśli pełnomocnik takich podstaw nie widzi. Niekorzystne dla strony stanowisko obrońcy w tym przedmiocie nie daje podstaw do wyznaczenia kolejnego obrońcy z urzędu, albowiem uczestnik postępowania – w tym przypadku oskarżycielka prywatna - już skorzystała z prawa do bezpłatnej pomocy prawnej na tym etapie postępowania karnego. W takiej sytuacji brak jest podstaw do wyznaczenia innego obrońcy z urzędu, aż do uzyskania przez stronę oczekiwanego efektu. Oskarżycielka prywatna została szczegółowo pouczona o obowiązku złożenia we wskazanym terminie kasacji sporządzonej i podpisanej przez podmiot fachowy. Osobiste pismo skarżącej nie może być uznane za kasację i rozpoznane przez Sąd Najwyższy – niezależnie od „dzielenia jednego wniosku na trzy odrębne wątki procesowe” – które mogło być uzasadnione wieloma w istocie wnioskami składanymi w trakcie postępowania. Nie ma prawnej możliwości procedowania w takiej sprawie – i stanowi o tym wskazany przepis art. 526 § 2 k.p.k., który interpretowany jest w sposób jednolity i niezmienny, nie umożliwiając odmiennego sposobu orzekania w tym przedmiocie.

W tej sytuacji oba zaskarżone zarządzenia Przewodniczącego XI Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Lublinie były prawidłowe. Skoro po upływie ośmiu miesięcy od wydania wyroku przez ten Sąd w niniejszej sprawie, i po prawie pół roku od momentu otrzymania przez nią stanowiska pełnomocnika z urzędu w postaci opinii o braku podstaw do sporządzenia kasacji, oskarżycielka prywatna złożyła kasację, która nie została sporządzona i podpisana przez adwokata lub radcę prawnego, a ponadto nie uzupełniła jej braku w zakreślonym

terminie, to prawidłowo zaskarżonym zarządzeniem odmówiono jej przyjęcia. Prawidłowa była także decyzja o odmowie przywrócenia terminu do jej wniesienia, skoro wnioskodawczyni nie wskazała na przyczyny od niej niezależne, które uniemożliwiały jej dotrzymanie terminu do wniesienia kasacji.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy postanowił, jak na wstępie.

WB.

[ał]